

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
สารบัญตารางภาคผนวก	ท
สารบัญภาพภาคผนวก	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย	13
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)	17
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	59
บทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	68
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	74

หัวเรื่อง	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	78
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	86
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัด	
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	86
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล	90
การวิเคราะห์ข้อมูล	91
สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล	91
ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาระดับ	
ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	
มหาสารคาม เขต 2	95
กลุ่มเป้าหมาย	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
การนำเสนอข้อมูล	97
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	98
ลำดับขั้นที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	99
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	141
สรุปผลการวิจัย	141
อภิปรายผล	147
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	152

หัวเรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	156
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจำแนกตามตำแหน่งและขนาด สถานศึกษาเป็นรายชื่อ	157
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	185
ภาคผนวก ค คุณภาพของแบบสอบถาม	202
ภาคผนวก ง รายชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือแบบสอบถามในการวิจัย	211
ภาคผนวก จ หนังสือขอความร่วมมือเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	213
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการวิจัย	219
ประวัติผู้วิจัย	225

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 - 5 ปี 21
2	โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 23
3	สัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน 36
4	การจัดกิจกรรมประจำวัน 37
5	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 87
6	แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง 100
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน 101
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 102
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 104
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 105
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ 107
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ 108

13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก	110
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง	112
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	114
16	การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง	116
17	การเปรียบเทียบระดับสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา	117
18	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ที่แตกต่างกัน	118
19	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับครอบครัวของเด็ก จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน	119
20	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	120

21	ความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	121
22	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	122
23	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้	123
24	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	124
25	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก	125

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
2 ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก	88

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่

หน้า

- 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม จำแนก
ตามตำแหน่ง 158
- 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จำแนก
ตามตำแหน่ง 160
- 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก
จำแนกตามตำแหน่ง 162
- 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่ง 164
- 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่ง 166
- 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับครอบครัวของเด็ก
จำแนกตามตำแหน่ง 168

- 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม จำแนกตามขนาด
 ของสถานศึกษา 170
- 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 173
- 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก
 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 175
- 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 2 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 178
- 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ จำแนกตาม
 ขนาดของสถานศึกษา 180
- 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับครอบครัวของเด็ก จำแนก
 ตามขนาดของสถานศึกษา 183
- 13 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ประเมินจาก
 ผู้เชี่ยวชาญ 203

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

14 หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ร) และหลักสูตร
ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
..... 206

หน้า

หน้าปก

สารบัญภาพภาคผนวก

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
1 สัมภาษณ์นายพิชัย ชุบสุวรรณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนโรงเรียนบ้านห้วยหิน อำเภอนาเชือก	220
2 สัมภาษณ์นางประคัม สุวรรณมุต ครูแกนนำปฐมวัย โรงเรียนบ้านห้วยหิน อำเภอนาเชือก	220
3 สัมภาษณ์นายเกษม สิงห์สุพรรณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม	221
4 สัมภาษณ์นางจุฬาพันธ์ นัยวัฒน์ ครูแกนนำปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม	221
5 สัมภาษณ์นายวิฑูร พันธ์เทศ ผู้อำนวยการ โรงเรียนโรงเรียนอนุบาลดงเมืองน้อย อำเภอยางสีสุราช	222
6 สัมภาษณ์นางชโลทร เหล่าศรี ครูแกนนำปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลดงเมืองน้อย อำเภอยางสีสุราช	222
7 สัมภาษณ์นายปิยวัฒน์ บุญบรรจง ผู้อำนวยการ โรงเรียนโรงเรียนอนุบาล พยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	223
8 สัมภาษณ์นางเพ็ญอำไพร ลาหนองแคน ครูแกนนำปฐมวัย โรงเรียนอนุบาล พยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	223
9 สัมภาษณ์นายจตุรนต์ ปะกินำหัง ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลนครจำปาศรี อำเภอนาขุ่น	224
10 สัมภาษณ์นางราตรี สีหามัญทอง ครูแกนนำปฐมวัย โรงเรียนอนุบาล นครจำปาศรี อำเภอขาน	224